

LEIDO-Actief 40

29 NOVEMBER 2016

ThemaReeks 2017 ONTWIKKELINGEN IN HET HBO

Associate degree, mbo-hbo, deeltijd, duaal en flexibilisering

Nieuwsbrief 2

Inleiding

In deze nieuwsbrief wordt verder ingegaan op de thema's die in 2017 in ieder geval aan de orde zullen worden gesteld tijdens de nieuwe reeks. Op basis daarvan kunt u bezien of het interessant genoeg is om aan een of meerdere dagen mee te doen – dan wel om deze nieuwsbrief door te spelen naar collega's binnen de eigen instelling of bij collega-instellingen, als ze mogelijk interesse hebben in een thema.

Separaat is een aanmeldingsformulier bijgevoegd. U kunt aangeven welke dagen in aanmerking komen voor uw deelname. Let even op de spelregels hiervoor, op dat formulier. Deze zijn bijzonder soepel, maar het is toch handig als we ons eraan houden.

Mocht u vragen hebben om de gehele reeks of bepaalde thema's: een mailtje naar info@leido.nl volstaat, en vervolgens gaan we op zoek naar het antwoord.

Datum	Thema
7 februari	Associate degree
12 april	Deeltijd
3 mei	Associate degree
16 mei	Duaal
22 juni	Ad en mbo-hbo
7 november	Associate degree
15 november	Associate degree en nieuwe aanpak

Thema: Associate degree (7 februari en 3 mei)

In de agenda van de ThemaReeks treft u een aantal bijeenkomsten aan over de Associate degree - en niet dan zozeer als 'Ad voor dummies', zoals iemand voorstelde, maar als de mogelijkheid om stevig van gedachten te wisselen over de zaken die aan de Ad ten grondslag liggen. Dus, een basiscursus, de 'Ad in 1 dag', om maar eens te parafraseren op 'MBA in 1 dag'.

Hier een lijst met onderwerpen, als richtlijn. Er zullen uiteraard ook zaken worden meegenomen die aansluiten bij de actualiteit (denkend aan de nieuwe wetgeving). Tevens zullen we de deelnemers vooraf vragen om casussen aan te leveren, gebaseerd op ervaringen en situaties die spelen binnen de eigen instelling. Daarmee kan de interactiviteit worden bevorderd.

I

- Wat is de Associate degree
- Ontstaansgeschiedenis van de Ad
- Positionering in het hbo en consequenties daarvan
- Belangrijkste aspecten van de Ad als het gaat om de inbedding in het systeem voor het hbo
- Doelgroepen van de Ad

- Varianten en de Ad (vt – dt – dual)
- Internationale context

II

- Wet- en regelgeving
- Aanvragen nieuwe Ad
- Accreditatie en de Ad
- Macrodoelmatigheid en de Ad
- Eindniveau van een Ad
- Ad en studiekeuzecheck, studievoorlichting en PR
- Ad: verschillende opties voor bekostigde en private hogescholen

III

- Regionale samenwerkingsverbanden en de Ad
- Samenwerking mbo-hbo bij een Ad (in wettelijke zin)
- Instroom in het hbo en dan specifiek de Ad
- Ad en werkenden
- Vervolg na de Ad, gericht op het behalen van de Bachelorgraad

IV

- Regionale Associate Colleges
- Ad en experimenten bij het deeltijdse hbo
- Ad en vestigingsplaatsen 'elders'
- Ad en EVC (vrijstellingenbeleid)
- Specifieke duale doorstroommogelijkheden mbo-Ad
- EQF, NLQF en andere type diploma's
- Ad binnen de strategie van een hogeschool
- Internationale ontwikkelingen rond niveau 5 van het EQF – nationale mogelijkheden en het opzetten van netwerken.

Thema: Ad en mbo-hbo (22 juni)

Een specifieke themadag is bestemd voor de mogelijkheden die er al zijn en straks nog meer gaan ontstaan voor het gebruik van de Associate degree-opleiding binnen de vormgeving van de beroepskolom (vmbo-mbo-hbo).

Daarbij zullen we ons gaan richten op de jongere studenten, dus degenen die via deze kolom een doorlopende leerlijn volgen. Daarnaast zal de Ad ook voor de ouderen in het kader van het 'levenlang leren' (permanente ontwikkeling) een steeds belangrijker rol gaan spelen, maar daarop zal bij de bijeenkomsten rond deeltijd en dual worden ingegaan.

Er zijn signalen dat de Ad steeds meer in beeld komt van mbo'ers. Daarnaast zijn recentelijk door bestuurders van hogescholen signalen afgegeven dat daarmee moet worden ingespeeld op de rendementsontwikkelingen, dus dat de Ad een prima mogelijkheid is om mbo'ers in twee stappen een bachelorgraad te laten halen, of misschien wel gewoon twee Ad's... Betekent dit dat over 10 jaar mbo'ers massaal voor de Ad zullen gaan, alwaar deze aanwezig is binnen de hbo-sectoren?

Hier een lijstje met zaken die in ieder geval aan de orde komen. Houd er evenwel rekening mee dat het gaat om een aantal ontwikkelingen met strategische kanten. Deelnemers moeten dus al enige ervaring hebben met de Ad of zullen of zijn reeds betrokken zijn bij de vormgeving van het beleid om het niveau van de afdeling, faculteit of instelling. De Ad zal veel in beweging gaan zetten en dan moeten hierover heldere standpunten worden ingenomen, om duidelijk te zijn in het beleid voor de komende tien jaar.

Naast deze onderwerpen zal er ook veel ruimte zijn voor casussen die door de deelnemers worden aangedragen.

- Actuele situatie rond de Ad
- Consequenties van de Ad als zelfstandige hbo-opleiding voor de aansluiting mbo-hbo (keuzemogelijkheden, toelating, voorlichting, keuzedelen e.d.)
- Ad en de mogelijkheden voor vmbo'ers voor een leerroute mbo-Ad (met inzet van onder meer keuzedelen)
- Betrokkenheid mbo-instellingen bij de Ad en de mogelijkheden (wettelijk en op basis van bilaterale afspraken)
- Regionale Associate Colleges en de inbedding in regionale samenwerkingsverbanden – mede gelet op het succes van 'voorlopers'
- Ontwikkelingen rond het resterend programma na de Ad, voor een Bachelor, in het verlengde van de leerlijn mbo-4 naar de Ad
- Ad en het regionale werkveld (mbo-hbo)
- Specifieke leerlijnen voor mbo'ers om in een duale vorm de Ad te behalen
- Ontwikkelingen rond 'mbo-5' (private opleidingstrajecten in het verlengde van mbo-4)
- Gevolgen van studievoorschot (leningen).

Thema: Deeltijd (12 april)

Van Leido-kant is de afgelopen jaren voortdurend aandacht besteed aan de ontwikkelingen rond deeltijd in het hbo. Dat was mede naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Rinooy-Kan die zijn omgezet in de experimenten en pilots met leeruitkomsten en vouchers. Maar daarnaast is aangegeven dat het deeltijdsysteem op zich geen innovatie heeft doorgemaakt in de afgelopen twintig jaren (en nog wel langer) als het gaat om het (kunnen) inspelen op de veranderende vraag naar deeltijdse leertrajecten. In de praktijk zijn hogescholen wel enthousiast aan de slag gegaan met aanpassingen, andere inrichtingsvormen en structuren die kunnen leiden tot een meer flexibel aanbod. Maar de wet- en regelgeving en de daarbij aansluitende regelingen en constructies die een formeel karakter kennen, hebben zich in de slipstream ervan niet de mogelijkheden geboden om die praktijkgerichte aanpak structureel om te zetten in een duidelijk aanbod van deeltijdse hbo-opleidingen.

Het interessante is nu dat vanuit de hoek van de Vereniging Hogescholen, via essays zoals van Ad de Graaf als de onlangs gepensioneerde directeur, en toespraken van Thom de Graaf als voorzitter van de VH, met veel elan de positionering van deeltijd-hbo op de agenda wordt gezet. Er worden vurige pleidooien gehouden voor meer mogelijkheden, met minder focus op de formele diploma's en het meer marktgericht kunnen werken. Dat daarbij een paar zaken niet helemaal uit de verf komen of op verkeerde beelden berusten, is dan niet erg. Het gaat erom dat nu op een meer strategisch, bestuurlijk en mogelijk straks ook politiek vlak, de kans wordt geboden om deeltijd (en ook duaal overigens – zie het volgende thema) een impuls te geven. Dat kan leiden tot stevige discussies, goede workshops en doelgerichte conferenties om experts op het gebied van het deeltijdse onderwijs bij elkaar te zetten. Een tweede commissie RK, maar dan met inzet van de mensen op de werkvloer zelf.

We geven hier een lijst met onderwerpen die op deze themadag aan de orde komen, nog niet uitputtend om ruimte te laten voor actuele ontwikkelingen en casussen. In de volgende LeiDocument zal verder worden ingegaan op de zaken die vanuit de VH zijn aangedragen.

Onderwerpen themadag

- |
- Deeltijd in het hbo: een algemeen overzicht
- Deeltijd door de tijd heen
- Mogelijke aandachtspunten rond deeltijd, toen en nu
- Deeltijd en doelgroepen
- Toelatingseisen deeltijd (artikel 7.27)
- Deeltijd: publiek bekostigd en privaat aangeboden
- Deeltijd en Ad

- Deeltijd en duaal: de verschillen en overeenkomsten
- Overzicht van zaken uit de praktijk en aanleiding zijn voor aanpassing van de regelingen
- Deeltijd in internationaal perspectief

II

- Experimenten met deeltijd: wat kan wel en niet – mogelijkheden
- Mogelijkheden voor het aanbieden van modules, onderdelen en deelprogramma's, leidend tot certificaten en door het werkveld erkende diploma's
- Analyse van de wet- en regelgeving
- Voorstellen tot aanpassing van bepaalde regels – op basis van casussen
- Deeltijd, gelet op leven lang leren en duale vormgeving
- Aanbod van deeltijdse opleidingen in de private sector
- Combinaties van voltijd Ad en deeltijd Bachelor
- Doelgroepen en mogelijke deeltijdse vormen

III

- Formuleren van voorstellen
- Formuleren van experimenten, per deeltijd-aspect
- Rol van bekostigde hogescholen bij formele en niet-formele scholing voor werkenden: een aantal scenario's
- Samenwerking met bedrijfsacademies en andere private aanbieders: mogelijkheden
- Vervoltraject.

Thema: Duaal hbo (16 mei)

In de negentiger jaren van de vorige eeuw werd de basis gelegd voor het duale hbo, met eerst het zgn. co-op-model en vervolgens concepten als de MKB-route en het Gilde-hbo. Vervolgens werden deze vormen, gericht op jongeren die niet meer vier jaar in de schoolbanken willen zitten en degenen die al eerder aan het werk willen, ondergebracht in een wettelijke onderwijsvorm. Kijkende naar de WHW is nog duidelijk te herkennen wat de aanloop naar duaal hbo is geweest, met allerlei zaken waaraan een duale opleiding dient te voldoen.

Het lastige is dat een opleiding waarbij minimaal 1 studiepunt op basis van een tripartite overeenkomst tussen school, student (status is dus student) en werkgever, wordt ingevuld, al formeel als duaal kan worden ingeschreven in het ho-register. Een voorbeeld is ook dat het eerste jaar voltijd wordt ingericht en de hoofdfase duaal is – en daarmee het geheel een duale opleiding laat zijn. Dat kan verwarrend werken: voltijd is overdag naar school (met alle variaties...), deeltijd is naast het werk naar school (dus in de avond, een aantal dagdelen, zaterdag, en ook met allerlei variaties – denk aan blended learning), maar duaal is niet per se het aanbieden van alle onderdelen op basis van het combineren van de studie met werkzaamheden

Na de formele introductie van duaal hbo heeft de markt van opleidingen die werken en leren aan elkaar koppelen, zich verder ontwikkeld. Een van de meest opvallende zaken daarbij is het inzetten van duale opleidingen voor werkenden, dus de gehele tijd zodanig ingericht dat de studie gebruik maakt van de mogelijkheden die een werkplek biedt – ondanks de behoorlijk strenge eisen die aan een tripartite overeenkomst zijn gekoppeld.

Tevens zijn deeltijdse opleidingen steeds meer gebruik gaan maken van contracten met studenten waarin wordt vastgelegd als het gaat om het inbrengen van de werkplek en de werkzaamheden in de studie. Kortom, er is een grijs gebied ontstaan tussen deeltijd en duaal – met de vraag of puur duale opleidingen nu veel scherper moeten worden neergezet, met duidelijke koppelingen naar bijvoorbeeld door het werkveld erkende scholingstrajecten. Ook zullen dan veel meer flexibele vormen in aanmerking moeten komen.

Input voldoende voor deze themadag over duaal hbo en dualisering van opleidingen die zich richten op het combineren van werk en studie. Hier een lijst van onderwerpen.

I

- Duaal hbo in het algemeen
- Ontstaan van duaal hbo
- Duaal en wet- en regelgeving
- Duaal en macro-doelmatigheid
- Overeenkomsten
- Doelgroepen
- Ontwikkelingen sinds de invoering

II

- Duaal voor werkenden: constructies
- Internationale ontwikkelingen rond 'work-based learning'
- Duaal hbo en bedrijfsopleidingen
- Duaal en de Ad
- Leerlijnen Ad en resterend programma: direct dan wel indirect
- Duaal en persoonscertificatie

III

- Scenario's voor flexibilisering van duale opleidingen
- Duaal binnen Regionale Associate Colleges (samenwerking met mbo / bbl / keuzedelen)
- Combineren van duaal hbo met andere kwalificaties op de niveaus 5 en 6 van het NLQF
- Ontwikkelingen rond accreditatie van duale opleidingen / borging arbeidsmarktrelevantie
- Opzetten van een nationaal netwerk voor hogescholen en sectoren van het werkveld (gebaseerd op de werkveldcommissies).

Aanmelding

Bij deze nieuwsbrief is een aanmeldingsformulier gevoegd, waarop u de voorkeuren kunt aangeven voor de themadagen (voor de zomervakantie 2017).

Praktische zaken

De bijeenkomsten vinden plaats in het gebouw van de Stichting Praktijkleren, Disketteweg 11, Amersfoort-Schothorst – op loopafstand van het station aldaar, met voldoende gratis parkeerplaatsen in de buurt en bij het gebouw zelf.

Het maximale aantal deelnemers aan een themadag is 20, om zo praktisch mogelijk bezig te zijn en de kans te bieden aan een ieder om van elkaar te leren.

Er wordt gestart om 10.00 uur en de ochtendsessie duurt tot 12.45 uur. Vervolgens is er een lunch. De middagsessie start om 13.30 uur en kent een eindtijd van 16.00 uur.

De kosten voor een themadag bedragen 80 euro exclusief btw, voor alle materialen, de catering en de lunch.

Afmelding is zonder kosten mogelijk, uiterlijk een week voor de bijeenkomst zelf. Zo niet, dan wordt het genoemde bedrag in rekening gebracht (omdat wij uiteraard ook van tevoren zaken dienen vast te leggen).